

VIÐMERKINGAR

SAMBAND
EIRIKUR LINDENSKOV
POST@SOSIALURIN.FO
TLF 341800

- *Lættasta dømi um at tilfeingisgjald ikki er ókent hugtak, er at minna á, at oljufeløgini, sum ætla at fáa olju upp úr land-grunninum, betala tilfeingisgjald, og tað í fleiri umförum.*

Rolf Guttesen

Mugu hava alternativa havn

Tað kom sera dátt við hjá flest øllum av okkum at frætta, at Norrøna nú aftur hevði rakt við molan í Havn. Hesaferð á veg av Havnini til Íslands. Ikki aftur nú – hvat sørin bagir munnu mong hava orðað seg, nú tað, sum ikki skuldi henda, kortini hendi.

Hóast Smyril Line í tíðindaskrivi sigur frá, at skaðin er ikki so stórur, og at hetta var eitt ”hendiligt óheld”, sum tikið verður til, so fær slík hending mong av okkum at yppa øksl og spyrja, hvat gongur fyri seg. Hetta er nevniliga ikki fyrstu ferð, at flaggskip okkara ber við land í ringum veðri. Øll minnsast ófrættadagin fyri nøkrum árum síðani, tá Norrøna ikki bert nam við land ta einu ferðina, men fleiri ferðir sama dag.

Nú hildu vit so, at hetta var tað. Slíkt kundi ikki henda aftur. Men gakk. Tað gjørdi tað, líka mikið um hesin skaðin var lítil. Slíkt eigur rætt og slætt ikki at koma fyri. Tað má ikki endurtaka seg.

Reiðarið sigur, at Tórshavnar havn framvegis er ein trygg havn. Tí ivast vit heldur ikki í, men spurningurin er bara, um hon er nóg trygg og um Norrøna hevur neyðugu maskinorkuna at standa ímóti nógvum vindi, eitt nú tá hann bráðdliga tekur seg upp.

Er bara tann minsti ivi eigur ikki at verða lagt at í Havn. Hetta er so upp til skiparan at meta um, men tá hann ikki hevur alternativan móguleika, so spennir hann helst bogan so langt sum hann kann. Var tann alternativa havnin tøk, so hevði hann fleiri valmóguleikar, á sama hátt sum tá flogfarið ikki far lent og fer til aðra floghavn.

Júst tí er tað rætt og neyðugt at umrøða spurningin um eina alternativa havn hjá Norrønu. Tá hugsað verður um, hvussu týðandi Norrøna er fyri ferðamannavinnuna í Føroyum, eigur tað almenna eisini at vera partur av eini slíkari loysn. Tað átti at borið til at sannført bæði almennar og kommunalar myndugleikar um, at teir eiga at vera við til at figgja eina íløgu, sum ger tað móguligt hjá Norrønu at leggja at í alternativari havn, tá verðurlíkindini ikki eru til at leggja at í Havn.

Seinasta hendingin eigur tí av álvara at seta gongd á aftur kjakið um at fáa Norrønu og øðrum skipum við eina alternativa havn í landinum, og her er Runavík væl tann mest upplagda.

Sosialurin

FNU við Yvirkfriðingarnevndina:

Bíðið við Eiðið 2

Viðv. Eiði 2 og kærur frá FNU til úrskurð friðingarnevndarinnar fyri Eysturoyar Sýslu sambært skrivi dagfest 6. juni.

Nevndin fyri Føroya Náttúruverndarfelag, FNU, hevur á fundi 10. juli viðgjørt málið viðv. Eiði2 og framhaldandi vatnorkuútbýggingar í Eysturoy og landinum sum heild.

Vit loyva okkum at vísa til at FNU frá byrjan av Eiðisverkætlanina legði áherðslu á at umráðandi var at fara upp í hæddina við vatngoymsluni. Hetta fyri partvís at fáa sum mest av orku og partvís fyri at varðveita so stóran part av áunum sum gjørligt.

Hesum fekt ikki undirtøka fyri sjálvt um serfrøingar frá Berald og táverandi Orkuráðnum høvdu sama tilmæli. Úrslitið av Eiði 1 og 3 siggja vit í dag. Áirnar eru turrlagðar og sermerkta náttúran, bygdaumhvørvið og móguleikin at njóta friðsæla og órørda náttúru er farin fyri skeytið í norðaru helvt av Eysturoy.

Nógva rumbli um árinsskanningar vísir eisini at framferðarháttur og niðurstøður í vatnorku-útbyggingunum ikki eru sambærlicar við tær ásetingar, ið onnur lond brúka í líknandi verkætlanum. Staðfesting í árinsskanningini av Eiði 1 og 3 av náttúru á landi og sjógvi, at einki árin sæst ella kann mástast, er ikki á nakran hátt haldbart. Lívfrøingar víta at lívfrøðilig tilgongd gongur yvir fleiri áratíggir, og tí ikki gevur nakað haldbart grundarlag at gera niðurstøðu út frá, fá ár eftir at inntriv er gjørt í náttúruna og umhvørvið.

Grundgeving fyri at ikki er neyðugt at fremja árinsskanningar av Eiði 2 við ávísing til at slík kanning er gjørd áður og enn tá fyri heilt annað økið, er tí púra burturvið. Norðara

helvt av Eysturoy kann ikki samanberast við syðru helvt. Álvarsligt spurnartekin kann setast við árin á lívfrøðina í Sundinum har allar áir við Eiði 2 ætlanini hvørva. Vit siggja hvussu turr t.d. Vesturdalsá er vorðin. Alt tos um at vatnútskiiftingin í Sundalagnum verður so og so nógv procent minni, er undanførla og uttanumtos. SEV hevur sjálvt ført fram at tað er bert tá áarføri er, at feskt vatn rennur í áirnar. Alla summarhálvuna er lít-ið vatn og kemur tí ólag í vistfrøðiligu skipanina tá áirnar koma at liggja turrar mesta partin av árinum. Hvørji árin hetta hevur er uttan iva av stórum týðningi.

Skálafjørður, sum er tann fjørður, ið hevur lægstu útskiifting í landinum, misti við Vesturdalsá stóran part av feska vatninum í innara parti av fjørðinum. Framhaldið av Eiði 2 er Eiði 4, ið er vestari armur á Skálafjørðinum. Hetta er næsta stig í Eiðisverkætlanini. Við tí ætlan SEV hevur í syðru helvt av Eysturoy vil tað, ið eftir er av lívi í Skálafjørðinum hvørva og fjørðurin doyggja. Harnæst kann tørvur og nýtsla av feskum vatni til búseting og vinnuvirki blíva ein stórur trupulleiki.

Nevndin loyvir sær at vísa til ásetingar í Náttúrufrøðingarlógini, ið á ongan hátt kunnu loyva at farið verður fram soleiðis sum lagt er upp til í Eiði 2 og 4 verkætlanini.

Afturat Náttúrufrøðingarlógini eru altjóða sáttmálar m.a. Rio-sáttmálin og fylgjandi Norðurlenska Umhvørvisætlanin frá 1998, ið Føroyar samtyktu at taka undir við. Her verður áherðsla lögð á, at umhvørviskrøv skulu takast við í málsviðgerð í øllum størri verkætlanum, ið

hava inntriv í náttúru og umhvørvið. Sagt verður at verkætlanir skulu verða burðardyggar á tann hátt at triggjar meginreglur fyrst skulu lúkast. Síðan koma onnur krøv til mentan, siðalæru, frítíðar- og onnur áhugamál, ið eisini gera seg galdandi í málsviðgerðini.

Tær triggjar meginreglurnar eru:

1. Verkætlanir skulu, í hesum føri orkuverkætlan, geva so stóra úrtøku sum gjørligt.

2. Verkætlanir skulu í samfelagsligari heildarmeting vera búskaparlíga skilagóðar.

3. Verkætlanir skulu taka øll neyðug fyrilit fyri vernd av náttúru og umhvørvi.

Hesar meginreglur, líka-sum áður nevndu áhugamál, eru ikki gingin á mæti í framdu verkætlanum á Eiði, og er enn minni lagt upp til at fremja nakað, ið líkist burðardyggari menning í syðru helvt av Eysturoy.

Umrødda sera týðningarmikla hædd á vatngoymsluni og innsavning av regnvatni í somu hædd er minsta krav til einhvørja vatnorkuútbýgging. Vit loyva okkum her at seta spurning um hvussu tað ber til, at onnur verkætlan lagd út í kortið nevnd “Vikarvatn”, ið liggur í norður – eystara parti av Streymoy, gevur fyri hvønn ferðkilometur 2,6 ferðir so nógva orku sum Eiði 1 og 3 tilsamans, og enntá til helvtarkostnað?

Sum Eiði 2 er lagt upp til at verða framd, verður eitt orkutap á nógvar mill. kilowattímar vegna tað at frástøðan norður til vatngoymsluna á Eiði er so stór, um 20 kilometrar. Hæddarmunurin er um 100 metrar frá Gjógvará.

At borimaskina ikki skal kunna snara við minni radius enn longri niðri í lendi-

num er lítið virðiligt at føra fram av tøkniliga vitandi monnum.

FNU vil mæla til at verkætlanaruppskotið frá Berald á Veðranesi, Orkuráðsins tilmæli frá 1986 at savna vatn í 300 metra hædd til verandi Eiðisvatn, og uppskot FNU’s at gera savningarbrunn í 300 metra hædd Skálafjarðarmegin við tilhoyrandi orkuverki, verða tikin fram aftur og kannað nærri.

Føroya Náttúruverndarfelag vil vísa til at landsstýrið í lötuni arbeiðir við gerð av nýggjari el-veitingarlóg og at uppskot skal leggjast niðan í Tingið til heystar. Lógin leggur upp til at tað í framtíðini verður landsstýrið, ið fær allar heimildir í framhaldandi orku-útbyggingum. Árinsskanningar skulu fremjast og landsplanskipan skal gerast har orkuøki skulu leggjast út, og fara vit tí at heita á yvirkfriðingarnevndina at útseta eina støðutakan til nýggja lógin er samtykt.

Vit vilja eisini her vísa til at alneyðugurtørvur í lötuni ikki er á vatnorkuútbýggingum. Onnur nýggj tøkni ger stór framstig í hesum tíðum, og nýggj orkusparandi tøkni verður sett upp í heimum sum á virkjum.

Vinarliga

nevndin fyri Føroya Náttúruverndarfelag

Kári Thomsen
Zakarias Wang
Eliesar Olsen
Anna Antonisen
Leivur Nattestad
Óli Mikkelsen
Erling Simonsen

Sosialurin

Sosialurin

Stovnaður: 1927

Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller

jan@sosialurin.fo

Blaðstjóri: Eiríkur Lindenskov

eirikur@sosialurin.fo

Marknaðardeild: lysing@sosialurin.fo

Jonhard Hammer jonhard@sosialurin.fo

Gudny Langgaard gudny@sosialurin.fo

Henrietta Hammer henrietta@sosialurin.fo

Birgir Waag Høgnesen birgir@sosialurin.fo

Blaðfólk:

Áki Bertholdsen aki@sosialurin.fo

Vilmund Jacobsen vilmund@sosialurin.fo

Snorri Brend snorri@sosialurin.fo

Magnus Gunnarsson maggi@sosialurin.fo

Anna V. Ellingsgaard anna@sosialurin.fo

Eydna Skaale eydna@sosialurin.fo

Rigmor Dam rigmor@sosialurin.fo

Lív Højsted Horsdal horsdal@sosialurin.fo

Rólant Waag Dam rolant@sosialurin.fo

Heini Kristiansen heinik@sosialurin.fo

Ítróttur:

Jákup Mørk jakup@sosialurin.fo

Myndamenn:

Álvur Haraldsen alvur@sosialurin.fo

Jens Kristian Vang jensk@sosialurin.fo

Sosialurin í Norðoyggjum:

Nólsoyar Pálsgrøta 1, 700 Klaksvík

tel. 458686 fax 458687

e-post: klaksvik@sosialurin.fo

Sosialurin í Suðuroy:

tel. 375364 fax 375464

tel. 228814

e-post: aki@sosialurin.fo

e-post: dagfinn@sosialurin.fo

!!! Haldarar

sum ikki hava fingið blaðið, kunnu ringja til 341818 og boða frá, leygardag tó frá kl. 11.00-13.00

Uppseting/prent:

Uppseting: Sosialurin

Prent: Prentmiðstöðin

Útgevri:

Sp/f Sosialurin

Avgreiðsla:

Mán.-frí. 8-16

Tórsgøta 1, 100 Tórshavn

Tel. 341800, Fax 341801

Postadressa:

Postboks 76, 110 Tórshavn

E-mail:

post@sosialurin.fo

lysing@sosialurin.fo

lysingartorg@sosialurin.fo

varp@sosialurin.fo

Blaðið verður prentað

mánadag-fríggjadag klokkan 14⁰⁰

Lýsingar

Freistir:	Tekstlýsingar	Størri lýsingar	Lýsingartorgið	Heilsanir
Mánadagsblaðið	Mán.kl. 10	Frí. kl. 15	Frí. kl. 12	Frí. kl. 12
Týsdagsblaðið	Týs. kl. 10	Mán.kl. 15	Mán.kl. 12	Mán.kl. 12
Mikudagsblaðið	Mik. kl. 10	Týs. kl. 15	Týs. kl. 12	Týs. kl. 12
Hósdagsblaðið	Hós. kl. 10	Mik. kl. 15	Mik. kl. 12	Mik. kl. 12
Fríggjadagsblaðið	Frí. kl. 10	Hós. kl. 15	Hós. kl. 12	Hós. kl. 12

Størri lýsingar, sum nógv arbeiði stendst av, mugu vera inni í góðari tíð og áðrenn ásettu freistir.

Framhjápláss má umbiðjast í góðari tíð.

Stødd:

Ein heil síða í Sosialinum er 254 mm breið og 346 mm í hædd. Breiddin á einum teigi er 39 mm og rúmið millum teigarnar er 4 mm.

Innsent tilfar

Fult navn skal vera undir innsendum tilfari. Innsendar greinar, har blaðleiðslan ikki er kunnað um bústað og telefonnummar, verða ikki settar í blaðið.